

Myśliński, Jerzy

"Katalog prasy wojennej Ludowego
Wojska Polskiego 1943-1945", Paulina
Pakier, Warszawa 1965 : [recenzja]

Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego 6/1, 283-284

1967

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

uznać trzeba za interesujące i metodologicznie bardzo cenne. Wszelako osiągnięcie wskazanych we wstępie celów okazało się ponad własne siły autorki.

Jerzy Łojek

II

Katalog prasy wojennej Ludowego Wojska Polskiego 1943—1945, opracowała Paulina Pakier, Warszawa 1965. Wydawnictwa Centralnej Biblioteki Wojskowej. Dodatek do *Komunikatu bibliograficznego*, t. 29: 1965, z. 1, s. 22.

Z uznaniem powitać należy inicjatywę Centralnej Biblioteki Wojskowej oraz autorki opracowania *Katalogu prasy wojennej Ludowego Wojska Polskiego*, obejmującego swym zasięgiem chronologicznym okres od początku formowania się 1 Dywizji im. Tadeusza Kościuszki aż do zwycięstwa nad hitleryzmem. Kwerenda do *Katalogu* objęła 100 bibliotek, muzeów, archiwów i instytutów krajowych i dała w rezultacie zestaw i obraz stanu zachowania 35 tytułów, w tym 10 gazetek powielanych.

Jest to właściwie więcej niż katalog, raczej połączenie bibliografii z katalogiem, przy czym w opisie bibliograficznym uwzględniono jedynie opis pierwszego numeru czasopisma, wszelkie zaś zmiany elementów bibliograficznych umieszczono w obfitych adnotacjach. Szkoda tylko, że w owych adnotacjach nie rozróznilo danych pochodzących z autopsji i z innych źródeł. Pożyteczne byłoby także sygnalizowanie objętości poszczególnych czasopism.

Wydaje się, że *Katalog* jest w zasadzie kompletny, gdy chodzi o ilość tytułów wydawanych drukiem. Zauważyłem jedynie brak czasopisma wydawanego przez wojsko dla ludności cywilnej pt. „Nowiny Inowrocławskie” (luty — marzec 1945, dalej pt. „Biuletyn Inowrocławski”), który to tytuł nie zachował się prawdopodobnie w zbiorach publicznych, oraz czasopisma „Podchorąży”, którego pierwszy numer ukazał się 15 IV 1945 r. Ponadto należałoby jeszcze przeprowadzić poszukiwania następujących tytułów: „Biuletyn Bojowy” (IV 1945), „Biuletyn Marszowy” (6 DP), „Nasze Echo” (25 pp), „Żołnierz Bezpieczeństwa” (Katowice, od 1 V 1945) oraz „Biuletyn Zarządu Pol.-Wych. Jedn. Wojsk. 3682” (Kraków). Nie wiadomo jednak, czy ta ostatnia pozycja zaczęła się ukazywać przed 9 maja 1945 r.

Tytuł *Katalogu* sugeruje, iż autorce chodzi o całą prasę wojskową omawianego okresu. Termin bowiem „prasa wojenna” sugeruje raczej prasę wojskową z okresu wojny, w przeciwieństwie do „prasy frontowej”, który to termin jest jednoznaczny. Jeśli czytelnik tak może tłumaczyć znaczenie tytułu, dziwi nieco pominięcie czasopisma „Lekarz Wojskowy”, które ukazywało się (a przynajmniej było datowane) w Lu-

blinie od stycznia 1945 r. Jest to pretensja tym bardziej uzasadniona, że *Katalog* obejmuje takie np. czasopisma, jak „Bellona” czy też „Polska Zbrojna”.

Jeśli natomiast chodzi o powielane gazetki mniejszych jednostek i pododdziałów, większość z nich zaginęła zapewne bezpowrotnie i, jak się zdaje, nigdy nie uda się zestawić ich kompletnej listy. Być może jakieś rezultaty w tym względzie dałyby poszukiwania w archiwach radzieckich, terenowych archiwach krajowych, a przede wszystkim w zbiorach prywatnych.

Wyjątkowo pracowicie zestawiła autorka stan zachowania poszczególnych numerów czasopism w różnych bibliotekach i instytutach, ułatwiając tym niesłychanie pracę historykom okresu. Uwaga krytyczna w tym względzie dotyczy pewnej niejednorodności, mianowicie tylko zbiory Centralnej Biblioteki Wojskowej, zresztą stosunkowo obfite, opatrzone są sygnaturą biblioteczną.

Bardzo właściwy i pożyteczny wydaje się chronologiczny układ tytułów według daty ukazania się pierwszego numeru czasopisma. Całość opatrzone indeksem alfabetycznym, indeksem tytułów według jednostek wojskowych oraz indeksem redaktorów. W tym ostatnim jednak nie rozwiązano trzech imion.

W sumie *Katalog* jest bardzo pożyteczny i wysunięte tutaj uwagi w żadnym stopniu nie umniejszają jego wartości i praktycznej przydatności. Centralnej Bibliotece Wojskowej życzyć by należało dalszej owocnej pracy nad podobnym katalogiem prasy Ludowego Wojska Polskiego, obejmującym okres późniejszy, choćby na początek do 1956 roku.

Jerzy Myśliński

III

Literatura polska na obczyźnie 1940—1960. Praca zbiorowa wydana staraniem Związku Pisarzy Polskich na obczyźnie pod redakcją Tymona Terleckiego, t. 1 oprac. B. Świdorski, Londyn 1964, ss. 606; t. 2 oprac. B. Świdorski, Londyn 1965, ss. 797.

W roku 1964 ukazał się pierwszy, a w 1965 r. drugi tom obszernego opracowania zbiorowego liczącego w sumie ponad 1400 stron druku pt. *Literatura polska na obczyźnie 1940—1960*. Redaktor tomu, Tymon Terlecki, we wstępie słusznie zwraca uwagę, że zakres problematyki, który obejmuje książka, lepiej oddawałby termin: piśmiennictwo. Wydawnictwo w istocie rzeczy jest przeglądem polskiej produkcji pisarskiej na emigracji, ze słabszym uwzględnieniem piśmiennictwa na terenach ZSRR. Przekroczone zostały także ramy chronologiczne zaznaczone w tytule